

Õiguskantsler

Hr Ain Anslan
Viru Vangla
viruv.info@just.ee

Teie nr
Meie 02.05.2024 nr 7-4/240564/2402542

Usukommete järgimine

Austatud vangla direktor

Leian, et Viru Vangla viivitas põhjendamatult kinnipeetav [] tema usule kohase toidu pakkumisega ajavahemikul 2. aprillist kuni 6. aprillini.

Avaldaja saabus 2. aprillil Viru Vanglasse Tallinna Vanglast, kus ta sai eritoitu. Vangiregistrist oli Viru Vanglale näha, et avaldajale oli Tallinna Vanglas määratud erimenüü (s.o sealihata toit). Viru Vangla pakkus talle kuni 6. aprillini toitu tavamenüü järgi, olgugi, et erimenüü pakkumine ei oleks nõudnud erilisi pingutusi. Tallinna Vanglas määratud menüü põhjendatuses polnud alust kahelda. Kui kinnipeetavale oleks erimenüü määratud muudel (näiteks tervislikel) põhjustel, oleks olnud talle eritoidu pakkumine vähemalt sama oluline.

Euroopa Inimõiguste Kohus on leidnud, et [Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni](#) artikkel 9 hõlmab sarnaselt [Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) § 40 lõikega 3 õigust toituda oma usulistest tõekspidamistest lähtudes.¹ See ei ole pelgalt inimese maitse eelistus, vaid on osa tema sügavast sisemisest veendumusest/teadmisesest inimese olemuse ja teda ümbritseva maailma kohta. Õigusega usuvabaduse austamisele on kooskõlas ka see, kui inimesel on võimalik usupühade ajal tema religioonile omaselt paastuda ning ettenähtud ajal süüa ja juua.

Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) on pidanud oluliseks, et kinnipidamisasutuses viibivale inimesele pakutaks tema usulistele tõekspidamistele kohast toitu. CPT kiitis juba 2009. aastal [Ühendkuningriigile saadetud raportis](#) heaks praktika, et sooja toitu pakuti ka ramadaani pidajatele (p 80). Samuti kiitis CPT 2008. aastal saadetud [raportis Sloveeniat](#) (p 34), et ramadaani ajal pakuti islamiusulistele toitu eraldi kellaajal.

Mõistagi ei saa vanglalt nõuda inimese religioonist tuleneva toitlustamise korraldamisel selliseid pingutusi ja kulutusi, mis oleksid vanglale märkimisväärselt ja ebaproportsionaalselt koormavad.²

¹ Vt M. Kiviorg, P. Roosma. [Paragrahv 40 kommentaarid](#). – Ü. Madise jt (toim). Eesti Vabariigi Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne (2020); EIKo [Jakóbski vs. Poola](#), 07.12.2010; EIKo [Vartic vs. Rumeenia](#), 17.12.2013.

² Vrd nt EIK 27.06.2000 otsusega asjas [Cha'are Shalom Ve Tsedek vs. Prantsusmaa](#), milles käsitleti košerlihaga seotud rangete ettekirjutuste täitmist.

Küll aga tuleb otsida tasakaalu inimese usuliste tõekspidamiste ning kinnipidamisasutuse halduslike ülesannete täitmise vahel.³ Euroopa Inimõiguste Kohus asus otsuses [Saran vs. Rumeenia](#) seisukohale, et ametivõimud ei taganud mõistlikku tasakaalu, kui ei andnud kinnipeetavale tema religioonile kohast toitu, mida ta oli varem saanud teistes vanglates. Kohtu hinnangul viitas see asjaolu, et vanglasüsteem oli tegelikult suuteline sellist toitu pakkuma (p 41).

[] olukord ei olnud Viru Vangla jaoks tavatu ning tema toitlustamine ei nõudnud erilisi pingutusi. Kõigis Eesti vanglates toitlustatakse kinnipeetavaid ühtselt koostatud menüüde järgi. Viru Vanglas on mitu islami usku järgivat kinnipeetavat, kes saavad sealihata toitu ning kes pidasid sel aastal ramadaani.

2024. aastal kestis ramadaan 11. märtsist 9. aprillini. Sel ajal said Viru Vanglas paastuvad kinnipeetavad kogu päevaks ettenähtud toidukoguse elukambrisse õhtuse toidujagamise ajal. Toitu said kinnipeetavad soojendada kambris isikliku veekeedukannuga keedetud kuuma veega. Seejuures selgitas vangla, et kui inimesel kambris veekeedukannu ei ole, siis pole tal ka võimalik toitu soojendada.

Avaldaja saabus 02. aprillil Viru Vanglasse Tallinna Vanglast, kus ta sai eritoitu ja pidas ramadaani. Vangiregistris (KIR) oli Viru Vanglale näha, et alates 2018. aastast järgib avaldaja islami usku ning talle oli Tallinna Vanglas määratud erimenüü (s.o sealihata toit). Seega teadis vangla, et avaldajale pakuti Tallinna Vanglas eritoitu. Ometi pakkus Viru Vangla talle kuni 6. aprillini toitu tavamenüü järgi. Veekeedukann anti avaldajale 9. aprillil. Kuni selle ajani puudus tal võimalus toitu soojendada.

Viru Vangla väide, et KIR süsteemis puudus info avaldajale Tallinna Vanglas sealihata toidu määramise põhjuste kohta ning et seetõttu pidi vangla tema toitlustamise kohta uue otsuse tegema, ei ole veenev. Jääb arusaamatuks, miks kahtles vangla avaldajale Tallinna Vanglas määratud menüü põhjendatuses. Kui kinnipeetavale oleks erimenüü määratud muudel (näiteks tervislikel) põhjustel, oleks olnud talle eritoidu pakkumine vähemalt sama oluline. Vanglale ei oleks tohtinud olla ülemäära koormav anda kinnipeetavale usupüha pidamise ajal õhtuti kuuma vett, kuna inimesel endal veekeedukannu ei olnud.

Avaldajal ei ole käekella, mistõttu ei teadnud ta, millal hilisõhtul ja varahommikul palvetada. Avaldaja väitis, et valvurid ei olnud nõus talle kellaega ütlema ning pärast kambriuste sulgemist kell 19 ei olnud tal võimalik ka osakonna ühisruumist kellaega teada saada. Avaldaja sõnul ei saanud ta kellaega teada ka kambrisse sisseehitatud raadio jaamadest, sest pärast kella 20 ei edastata uudiseid igal täistunnil.

Justiitsministri määruse „Järelevalve korraldus vanglas“ [§ 12 lõike 1 punkt 5](#) näeb ette, et valvurid teevad sisevalvepiirkonnas ringkäiku vähemalt kord tunnis.

Kui avaldaja kirjeldus olukorrast vastab tõele, siis tuleb asuda seisukohale, et vanglale ei tohtinuks olla ülemäära koormav, kui valvurid oleksid avaldajale usupüha ajal öelnud kellaega hilisõhtul ja varahommikul valveringkäigu ajal.

³ EIKo [Jakóbski vs. Poola](#), 07.12.2010, p 50.

Palun Teilt tagasisidet hiljemalt 31. maiks 2024.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: avaldaja

Justiitsministeerium (isikuandmeteta)

Tallinna Vangla (isikuandmeteta)

Tartu Vangla (isikuandmeteta)